

Strafrechtadvocaat én zwevende kiezer?

Advocaat ben je altijd. Ook op 29 oktober 2025.

Ook al kijkt de deken niet mee in het stemhokje: het kan nooit kwaad de belangen van je cliënten te laten meewegen in je stemkeuze.

Weet je wat jouw partij van plan is met het strafrecht? Pleiten ze voor stapelbedden in cellen? Willen ze beperken hoeveel verdachten je mag bijstaan? Of maken ze je werk straks moeilijker door te investeren in de financiële expertise van de recherche?

Deze blog geeft een overzicht van de standpunten van de 5 grootste politieke partijen ten aanzien van strafrechtelijke thema's.¹

Als strafrechtadvocaat heb ik vanzelfsprekend een visie op deze standpunten en hun mogelijke impact op mijn cliënten, de strafrechtketen en de democratische rechtsstaat als geheel. In deze blog beperk ik me echter tot een objectieve weergave van de standpunten, zodat lezers zich daar een eigen oordeel over kunnen vormen.

Voor een diepere analyse van de rechtsstatelijkheid van de verkiezingsprogramma's kijken we uit naar het rapport van de [NOVA](#) dat op 20 oktober a.s. gepresenteerd wordt.

Straffen en maatregelen

Niet geheel onverwacht is 'straffen' het thema waarover de partijen (verreweg) het meest te melden hebben.

De **VVD** is voorstander van *minimumstraffen* voor recidivisten en een *taakstrafverbod* voor daders die geweld plegen tegen hulpverleners en de politie. **GroenLinks/PvdA** vermeldt expliciet tegen het vastleggen van minimumstraffen of een taakstrafverbod te zijn. Daarmee gaat de politiek op de stoel van de rechter zitten en 'dit is ongepast', aldus GroenLinks/PvdA.

Maar liefst drie partijen vermelden in hun verkiezingsprogramma voorstander te zijn van de *enkelband*. Het **CDA**, **GroenLinks/PvdA** en **D66** willen daarom de rechter de mogelijkheid bieden elektronische detentie als hoofdstraf op te leggen. De **PVV** oppert de introductie van een andere (hoofd)straf: chemische castratie voor zware kindermisbruikers.

De PVV en de VVD willen een *ruimere toepassing van het volwassenenstrafrecht* op adolescenten. De **PVV** pleit voor toepassing van het volwassenenstrafrecht vanaf 14 jaar bij zeden- en geweldsdelicten. De **VVD** wil meer ruimte geven aan rechters voor toepassing van het volwassenenstrafrecht op zestien- en zeventienjarigen die zeer ernstige gewelds- of zedenmisdrijven plegen.

Enkele partijen laten zich ook nog uit over wie de straffen zou moeten opleggen. De **VVD** verruimt de inzet van *strafbeschikkingen* en meent dat de *politie* ook lichte strafbare feiten, zoals 'lichte winkeldiefstal', zelfstandig zou moeten kunnen afdoen. **GroenLinks/PvdA** stelt in het verkiezingsprogramma dat opsporen en bestrijden van criminaliteit een taak van politie en justitie is en dat 'de trend dat er steeds meer via het *bestuursrecht* wordt afgedaan' kwetsbaar is en dat dit alleen moet worden ingezet als het absoluut noodzakelijk is.

Alle partijen noemen meerdere (typen) delicten die zwaarder bestraft zouden moeten worden:

- Het **CDA** en **GroenLinks/PvdA** willen zwaardere straffen voor *femicide*;
- De **VVD** en **D66** zijn voorstander van hogere straffen voor *cybercriminaliteit*;
- **GroenLinks/PvdA** wil zwaardere straffen voor *discriminatie*;
- De **VVD** is van plan de maximale straffen in het *jeugdstrafrecht* te verhogen;

¹ Op basis van de peilingwijzer op <https://peilingwijzer.tomlouwense.nl/> (voor het laatst geraadpleegd op 17 oktober 2025).

- De **PVV** maakt geen onderscheid tussen verschillende delicten: "strenger straffen" is het uitgangspunt.

Zowel de **PVV** als de **VVD** zetten zich daarnaast in voor de *afschaffing van de samenloopregelingen*. Elk misdrijf dient apart te worden bestraft en straffen moeten bij elkaar kunnen worden opgeteld, aldus deze partijen.

Ten aanzien van de maatregel ter oplegging van *TBS*, dienen patiënten volgens de **VVD** voortaan een eigen bijdrage te betalen om in een tbs-kliniek te verblijven. De **PVV** wil dat TBS wordt afgeschaft. **D66** vermeldt in zijn uitvoeringsprogramma dat bij veroordeelden met een tbs-maatregel, de behandeling eerder in detentie al moet starten om verergering van aandoeningen te voorkomen.

Vier partijen hebben '*afpakken van crimineel vermogen*' als speerpunt in hun verkiezingsprogramma opgenomen. **GroenLinks/PvdA** acht daarbij meer financiële expertise bij de recherche noodzakelijk. Het **CDA** en de **VVD** richten hun pijlen op het afpakken van crimineel vermogen zonder voorafgaande strafrechtelijke veroordeling. **D66** noemt dit niet expliciet, maar vermeldt wel de implementatie van de Europese Confiscatierichtlijn, die lidstaten verplicht confiscatie zonder voorafgaande veroordeling mogelijk te maken.

	PVV	CDA	GL/PvdA	VVD	D66
Minimumstraffen			TEGEN	VOOR	
Taakstrafverbod			TEGEN	VOOR	
Enkelband als hoofdstraf		VOOR	VOOR		VOOR
Toepassing volwassenstrafrecht jeugdigen	VOOR			VOOR	
Meer strafbeschikkingen			VOOR		
Afdoening door politie			VOOR		
Zwaardere straffen (voor bepaalde delicten)	VOOR	VOOR	VOOR	VOOR	VOOR
Afschaffen samenloopregelingen	VOOR			VOOR	
Afschaffen TBS	VOOR				
Eigen bijdrage TBS				VOOR	
Afpakken crimineel vermogen zonder veroordeling		VOOR		VOOR	VOOR

Positie van de (strafrecht)advocaat

Vier partijen noemen de versterking van de *sociale advocatuur* in hun verkiezingsprogramma.

Het **CDA**, **GroenLinks/PvdA** en **D66** zetten zich in voor een investering in de sociale advocatuur (al dan niet door het advies van de Commissie van der Meer II door te voeren). De **VVD** richt zich op het steunen van initiatieven om sociale advocatuur via de beroepsopleiding aantrekkelijker te maken voor jonge advocaten en vindt dat de commerciële advocatuur een bijdrage moet leveren aan de sociale advocatuur.

Ondertussen tonen niet alle partijen zich even gerust over de *integriteit van onze beroepsgroep*.

Het **CDA** meent dat de advocatuur als 'risicovolle sector' dient te worden aangesproken in het kader van het zogenaamde 'Deltaplan' om georganiseerde ondermijnende criminaliteit terug te dringen. Ook de **VVD** pleit voor het tegengaan van "misbruik van advocaten als doorgeefluik van berichten tussen criminelen en de buitenwereld". Het aantal criminele kopstukken dat door dezelfde advocaat wordt bijgestaan dient te worden beperkt tot twee, aldus de VVD.

	PVV	CDA	GL/PvdA	VVD	D66
Investeren in sociale advocatuur		VOOR	VOOR		VOOR
Commerciële advocatuur draagt bij aan sociale advocatuur				VOOR	
Advocaat mag maximaal twee criminele kopstukken bijstaan				VOOR	

Detentie

Veel partijen besteden in hun verkiezingsprogramma eveneens aandacht aan het gevangeniswezen.

Het **CDA**, **GroenLinks/PvdA**, de **VVD** en **D66** zijn van plan het *cellentekort* aan te pakken en te investeren in celcapaciteit. De **PVV** ziet de oplossing van het cellentekort in meerpersoonscellen.

Volgens de **VVD** dienen gedetineerden te gaan *bijdragen aan de kosten van hun detentie*. De bijdrage moet worden afgestemd op de zwaarte van de straf en de financiële situatie van de gedetineerden.

Ook wil de **VVD** 'futiele beklagzaken' terugdringen. Dit dient te worden verwezenlijkt door gedetineerden een bijdrage te laten betalen als ze nieuwe *beklagzaken* willen starten (die niet geïnd wordt als de klacht terecht is). De **PVV** is voornemens het beklagrecht van gedetineerden volledig af te schaffen.

	PVV	CDA	GL/PvdA	VVD	D66
Investeren in celcapaciteit		VOOR	VOOR	VOOR	VOOR

Meerpersoonscellen	VOOR				
Gedetineerden dragen bij aan kosten detentie				VOOR	
Afschaffen beklagrecht	VOOR				
Eigen bijdrage voor beklagzaken				VOOR	

Slachtoffers

Drie partijen pleiten in hun verkiezingsprogramma's voor meer aandacht voor slachtoffers in het strafproces.

GroenLinks/PvdA wil de rechten van slachtoffers in strafzaken versterken, door onder andere de regels voor schadevergoeding te vereenvoudigen en slachtoffers spreekrecht te geven bij OM-strafbeschikkingen.

Ook de **VVD** noemt slachtoffers in het kader van de OM-strafbeschikking: slachtoffers dienen actief te worden betrokken bij de keuze voor een stafbeschikking. Daarnaast pleit de VVD ervoor dat slachtoffers in het nieuwe Wetboek van Strafvordering meer mogelijkheden krijgen om hun rechten af te dwingen door middel van effectieve rechtsmiddelen en remedies.

D66 wil de doorlooptijden in strafzaken drastisch verminderen, zodat slachtoffers sneller duidelijkheid krijgen.

	PVV	CDA	GL/PvdA	VVD	D66
Rechten slachtoffers versterken			VOOR		
Spreekrecht slachtoffers bij OM-strafbeschikking				VOOR	
Effectieve rechtsmiddelen voor slachtoffers				VOOR	
Doorlooptijden verminderen					VOOR

Drugs

Partijen kijken verschillend aan tegen de aanpak van drugscriminaliteit.

GroenLinks/PvdA wil *softdrugs legaliseren* en de lijst van te legaliseren softdrugs uitbreiden met MDMA. Ook **D66** pleit voor gereguleerde productie van cannabis en wil starten met experimenten voor andere middelen, zoals XTC.

Het **CDA** is voornemens de stekker uit het *wietexperiment* (het experiment gesloten coffeeshopketen) te trekken. De **VVD** wil de resultaten van het experiment afwachten voordat een definitief besluit wordt genomen over het vervolg.

	PVV	CDA	GL/PvdA	VVD	D66
Softdrugs (+MDMA) legaliseren			VOOR		VOOR
Stopzetten wietexperiment		VOOR		TEGEN	